

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ ІІІ КУРСУ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ НАПИСАННЯ

Версія 2012-2013 н.р.

Курсова робота є *письмовою науковою роботою* студентів, спрямованою на формування вміння проводити науковий аналіз проблем соціальної роботи, співвідносити теоретичні знання з практикою, працювати з науковою і методичною літературою, даними соціологічних досліджень, статистичним матеріалом.

Для написання курсової роботи студент обирає одну із запропонованих **тем**, присвячених актуальним проблемам практичної соціальної роботи. Бажано, щоб тема відповідала особистому професійному інтересу або була пов'язана з практичною діяльністю студента. Допускається зміна формулювання теми або визначення студентом власної теми у випадку, якщо це узгоджено з викладачем курсу.

Для виконання курсової роботи студенту буде необхідно:

- опрацювати наукову літературу, матеріали періодичних видань щодо **проблеми** курсової роботи;
- ознайомитися з сучасними **методами** та **технологіями** соціальної роботи, соціальними проектами, спрямованими на подолання обраної проблеми;
- проаналізувати **програми і методики діяльності конкретної соціальної агенції**, що спеціалізується на роботі з даною проблемою, статистичні і аналітичні матеріали, які висвітлюють цю діяльність.

Структура курсової роботи складається з Титульного аркуша (додаток А), Змісту, Вступу, Основної частини і Висновків.

У **Вступі** розглядається актуальність проблеми курсової роботи, характеризується об'єкт і предмет дослідження, визначаються мета і завдання курсової роботи. Аналіз **актуальності** проблеми має будуватися на останніх статистичних даних щодо її поширення та наслідків. **Об'єктом** курсової роботи виступає **соціальна робота у певній сфері (з певною категорією клієнтів)** – відповідно до обраної теми, **предметом** – **технологічний аспект** цієї роботи, безпосередньо пов'язаний із проблемою дослідження (форми і методи, технології, соціальні програми і проекти, діяльність певних установ або організацій щодо визначеної проблеми або категорії клієнтів).

Наприклад, якщо обрана тема «Сучасні форми і методи соціальної роботи з особами з обмеженими можливостями», то об'єктом дослідження має бути «соціальна робота з особами з обмеженими можливостями», а предметом «форми і методи соціальної роботи з особами з обмеженими можливостями»

Мета розкриває те, заради чого здійснюється дипломне дослідження. Як правило, метою курсової роботи є аналіз сучасного стану, форм, методів, технологій соціальної роботи щодо певної проблеми та визначення шляхів удосконалення цієї діяльності. **Завдання** описують конкретні кроки, які необхідно здійснити студенту для досягнення мети курсової роботи.

Зверніть увагу!

Мета дослідження повинна узгоджуватись з його об'єктом і предметом та складатися з двох частин: дослідницької («аналіз», «розкриття», «виокремлення» тощо ПРЕДМЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ) та прикладної («розробка рекомендацій», «визначення шляхів удосконалення» ОБ'ЄКТА ДОСЛІДЖЕННЯ)

Завдання мають витікати з мети дослідження. Перелік завдань має відповідати логіці наукового аналізу об'єкта і предмета дослідження, розташовуватись у послідовності від загальних, тих що стосуються теоретичного вивчення об'єкта дослідження, то конкретних, спрямованих на розкриття окремих аспектів його предмету.

Наприклад, якщо МЕТА дослідження «Розкриття сучасних форм і методів соціальної роботи з особами з обмеженими можливостями», то ЗАВДАННЯ можуть являти собою таку послідовність:

1. Розкрити основні характеристики, проблеми і потреби осіб з обмеженими можливостями як користувачів соціальних послуг
2. Охарактеризувати мету, завдання, функції, напрями та теоретичні підходи до соціальної роботи з особами з обмеженими можливостями
3. Надати порівняльну характеристику сучасним методам та формам організації соціальної роботи з особами з обмеженими можливостями
4. Охарактеризувати досвід застосування громадськими організаціями сучасних форм та методів соціальної роботи з особами з обмеженими можливостями в Україні
5. Розробити рекомендації щодо застосування державними соціальними службами сучасних форм та методів соціальної роботи з особами з обмеженими можливостями

Як правило – кожному із завдань дослідження, крім останнього, має відповідати один із підрозділів роботи, а останнє завдання може розкриватись лише у висновках

У **Змісті** вказуються назви структурних підрозділів курсової роботи та сторінки, на яких вони розташовані (*додаток Б*).

В **Основній частині** як правило розкриваються:

Академія праці і соціальних відносин Федерації профспілок України

- сутність, причини, прояви та наслідки проблеми курсової роботи,
- історіографія вивчення проблеми;
- теоретичні основи соціальної роботи щодо цієї проблеми,
- зміст технологій, методів і форм організації соціальної роботи, спрямованої на подолання обраної проблеми, їх відповідність основним принципам і цінностям соціальної роботи, можливість їх застосування в сучасних умовах окремих регіонів України,
- особливості діяльності соціальних агенцій щодо подолання вказаної проблеми, ефективність цієї діяльності.

Основна частина, як правило, складається з кількох підрозділів у відповідності до завдань курсової роботи. Кожен підрозділ повинен завершуватись висновками щодо проаналізованого матеріалу. Структура основної частини має бути відображена у Змісті.

Рекомендується об'єднати матеріал курсової роботи в два розділи (Розділ 1 – «Теоретичні аспекти соціальної роботи...» в певній сфері або з певною групою клієнтів, Розділ 2 – «Технології», «Форми і методи» тощо), а кожен розділ в свою чергу розділити на декілька підрозділів (параграфів). Бажано, щоб кожен параграф розкривав одне із завдань роботи.

Текст основних параграфів пишеться студентом на основі матеріалів наукових джерел (монографій, статей в наукових виданнях (в тому числі – розміщених в мережі Інтернет), словників та енциклопедій, навчальних і методичних посібників, збірників нормативних актів, методичних матеріалів соціальних служб). При цьому **не припускаються некритичні, великі за обсягом запозичення з джерел**. Обсяг однієї цитати або тексту, що розкриває матеріал одного джерела, не повинен перевищувати 2-х абзаців. Всі прямі і непрямі цитати мають представлятись із зазначенням їх автора («*На думку І.Іванова, ...*», «*З точки зору С.Сидорова, ...*») та завершуватись посиланням на номер даного джерела в списку джерел курсової роботи («...представленою класифікацією [24].»). Кожен підрозділ роботи має базуватись не менш ніж на 5-ти джерелах. Запозичення цілих підрозділів роботи з одного джерела буде розглядатися як плагіат, що призведе до оцінки роботи «незадовільно».

Розміщені в Інтернеті **реферати, курсові і дипломні роботи НЕ Є НАУКОВИМИ ДЖЕРЕЛАМИ**. Їх використання при підготовці курсової роботи не припускається. Всі курсові роботи будуть проходити перевірку на використання розміщених в Інтернеті текстів. **У випадку, коли з'ясується, що вся робота або якийсь з її підрозділів розміщені в Інтернеті, робота буде**

оцінена на «незадовільно», а студенту буде запропоновано в рамках складання академзаборгованості підготувати курсову роботу на іншу тему.

У **Висновках** формулюються висновки і рекомендації стосовно даної теми. **Висновки** повинні базуватися на проведеному студентом власному аналізі проблеми, методів її подолання та існуючого досвіду роботи з даною проблемою та відповідати завданням курсової роботи. **Рекомендації** мають стосуватися шляхів покращення діяльності, спрямованої на подолання проблеми, бути конкретними і реальними.

У **Списку використаної літератури** вказуються офіційно видані, надруковані або розміщені в мережі „Інтернет”, літературні джерела (монографії, статті, методичні та звітні матеріали), що були опрацьовані студентом під час підготовки курсової роботи. Список використаної літератури має бути оформлений відповідно до наукових стандартів. У списку літератури не повинно бути менше **десяти** джерел.

Обсяг курсової роботи не повинен перевищувати 20–30 сторінок. Сторінки мають бути пронумеровані, цитати та інші дані з літератури мають подаватися з посиланням на джерело відповідно до стандартів наукової роботи (*додаток В*).

Курсові роботи подаються студентами для перевірки керівнику в електронному вигляді (файл *.doc, MS Word – 2003), а до захисту у надрукованому вигляді у термін, зазначений графіком навчального процесу, **але не пізніше ніж за два тижні до початку екзаменаційної сесії**. До захисту допускаються роботи, що пройшли перевірку викладачами курсу та отримали попередню позитивну оцінку. **Курсові роботи, в яких відсутній хоча б один із структурних компонентів, та ті, що мають значні помилки в оформленні, до захисту не допускаються.**

Захист курсової роботи відбувається у формі конференції, на яку запрошуються всі студенти академічної групи та викладачі курсу. Під час конференції студент має протягом 5 хвилин презентувати свою курсову роботу, розкрити її актуальність та інноваційність висновків і рекомендацій, відповісти на запитання присутніх. Підсумкова оцінка складається з оцінки тексту курсової роботи та оцінки презентації під час захисту.

Критерії оцінки курсової роботи

На „**відмінно**” (А) оцінюється курсова робота, що повністю розкриває обрану тему, містить критичний аналіз автора і розкриває його власну точку зору щодо питань, які розглядаються в роботі. Під час підготовки роботи використані найсучасніші літературні джерела, робота містить останні статистичні дані та (або) результати проведених нещодавно соціологічних досліджень. Висновки автора коректні та ґрунтуються на науковому аналізі, рекомендації конкретні та носять інноваційний характер. Курсова робота добре структурована, матеріал викладається логічно і послідовно, всі цитати позначені посиланнями на джерела. Оформлення роботи відповідає всім

вимогам. Курсова робота своєчасно надана для перевірки. Під час захисту студент продемонстрував вільне і повне володіння темою курсової роботи, повністю розкрив й обґрунтував висновки та рекомендації, коректно відповів на поставлені запитання.

На „*добре*” (В, С) оцінюється робота, що повністю розкриває обрану тему, містить власний аналіз автора, добре структурована, оформлена у відповідності до вимог. Проте у роботі може бути допущено недостатнє опрацювання найсучасніших літературних джерел, незначні порушення логіки викладення матеріалу, традиційність висновків і рекомендацій. Під час захисту студент продемонстрував повне володіння темою курсової роботи, в цілому відповів на поставлені запитання. „В” – під час захисту студент проявив повне володіння темою дослідження; С” – під час захисту студент проявив невпевнене володіння темою дослідження, проте в цілому вірно відповів на поставлені запитання.

На „*задовільно*” (D, E) оцінюється курсова робота, що в цілому розкриває обрану студентом тему, проте в ній можуть бути не виконані окремі завдання, допущено некритичне цитування літературних джерел, некоректно оформлені Зміст, Список використаної літератури та посилання на джерела. Під час захисту студент продемонстрував поверхові знання теми курсової роботи. D – під час захисту студент проявив обізнаність темою дослідження і вірно відповідав на більшість поставлених запитань. Під час захисту студент проявив знання основних положень теми дослідження, проте при відповіді на поставлені запитання допускав суттєві помилки.

На „*незадовільно*” (Fх) оцінюється курсова робота, що не розкриває обраної теми або є цілковитою компіляцією та не містить власного аналізу автора. Під час захисту студент не продемонстрував володіння темою курсової роботи. У випадку незадовільної оцінки студент повинен підготувати та подати до повторного захисту курсову роботу, написану на іншу тему.

Тематика курсових робіт з курсу “Технологія соціальної роботи”

1. Форми і методи соціальної роботи з соціально дезадаптованими дітьми та молоддю.
2. Впровадження державними установами та громадськими організаціями програм соціальної реабілітації соціально дезадаптованих дітей та молоді
3. Форми і методи соціальної роботи з безпритульними і бездоглядними дітьми.
4. Впровадження державними установами та громадськими організаціями програм соціальної реабілітації безпритульних та бездоглядних дітей.
5. Технології, форми і методи діяльності соціально-реабілітаційних центрів з дітьми, які втратили зв'язок із сім'єю або залишились без піклування дорослих.
6. Форми і методи соціальної роботи з дітьми, які зазнали насильства в сім'ї
7. Форми і методи соціальної роботи з особами, які зазнали насильства.

Академія праці і соціальних відносин Федерації профспілок України

8. Впровадження державними установами та громадськими організаціями програм протидії торгівлі людьми.
9. Форми і методи соціальної роботи з дітьми і молоддю з функціональними обмеженнями.
10. Технології, форми і методи діяльності центрів соціально-педагогічної (соціально-психологічної) реабілітації дітей та молоді з особливими потребами
11. Технології, форми і методи діяльності центрів медико-соціальної реабілітації осіб з обмеженими можливостями
12. Форми і методи соціальної реабілітації дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування дорослих.
13. Впровадження державними установами та громадськими організаціями програм соціальної адаптації дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та молодих людей із їх числа.
14. Форми і методи соціальної роботи з сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах.
15. Впровадження державними установами та громадськими організаціями програм підготовки молоді до сімейного життя.
16. Впровадження державними установами та громадськими організаціями програм підтримки молодіжних ініціатив.
17. Впровадження державними установами та громадськими організаціями програм підтримки дитячої та молодіжної творчості.
18. Форми і методи підготовки добровільних працівників на громадських засадах (волонтерів) та організації волонтерської діяльності в соціальній роботі.
19. Форми і методи діяльності територіального центру соціального обслуговування, спрямованої на соціальну допомогу та підтримку осіб з функціональними обмеженнями.
20. Форми і методи діяльності територіального центру соціального обслуговування, спрямованої на соціальну допомогу та підтримку осіб похилого віку.
21. Форми і методи соціального обслуговування осіб з обмеженими можливостями в умовах закладу постійного перебування.
22. Форми і методи діяльності служби зайнятості.
23. Форми і методи соціальної реабілітації осіб зі залежністю від психоактивних речовин.
24. Впровадження державними установами та громадськими організаціями програм профілактики вживання психоактивних речовин.
25. Форми і методи ресоціалізації осіб, засуджених за скоєння злочину.
26. Впровадження державними установами та громадськими організаціями програм профілактики протиправної поведінки.
27. Впровадження державними установами та громадськими організаціями програм ресоціалізації та соціальної адаптації осіб, які відбувають покарання або звільнились із пенітенціарних закладів.
28. Форми і методи соціальної роботи з прийомними сім'ями.

Академія праці і соціальних відносин Федерації профспілок України

29. Впровадження державними установами та громадськими організаціями програм підготовки кандидатів у прийомні батьки.
30. Впровадження державними установами та громадськими організаціями програм соціального супроводу прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.

Додаток А

Приклад оформлення титульної сторінки

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ПРАЦІ І СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН
ФЕДЕРАЦІЇ ПРОФСПІЛОК УКРАЇНИ

Факультет соціального управління
Кафедра соціальної роботи та практичної психології

СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА “ДІТЯМ ВУЛИЦІ”

КУРСОВА РОБОТА

Студентки 2-го курсу
ф-ту соціального управління
Верещагіної О.Ю.
Науковий керівник:
Ст. викладач Гончар Л.К.

Київ - 2005

Додаток Б

Приклад оформлення титульної сторінки

ЗМІСТ

ЗМІСТ 2

ВСТУП 3

РОЗДІЛ 1 СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ .

1.1. Молодь як особлива соціальна група

1.2. Соціальне становище сучасної української молоді: потреби та проблеми.

РОЗДІЛ 2 НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

2.1. Нормативно - правова база соціальної допомоги молоді

2.2. Діяльність установ та організацій, що надають соціальні послуги молоді в Україні ВИСНОВКИ

.....29

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

.....31

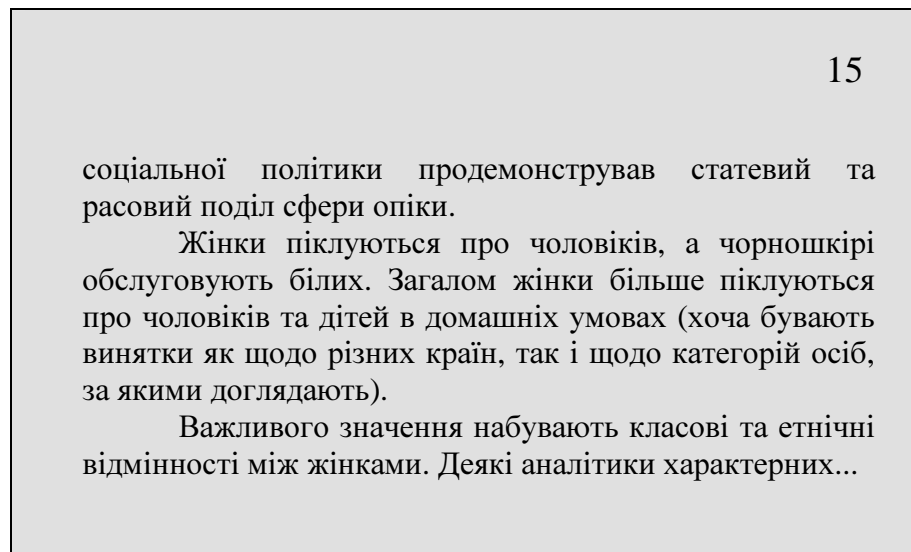
Додаток В

Правила оформлення тексту наукової роботи

1. Загальні вимоги

Робота повинна бути надрукована за допомогою комп'ютера на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210*297 мм) через півтора інтервали, використовуючи шрифт текстового редактора Word Times New Roman 14. Під час виконання роботи необхідно дотримуватись рівномірної щільності, контрастності й чіткості зображення впродовж роботи. Текст кваліфікаційної роботи необхідно друкувати, дотримуючись таких розмірів: верхній – 20мм, лівий – 30 мм, нижній – 20 мм, правий – 15мм. Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж тексту роботи і дорівнювати п'яти знакам.

Приклад оформлення абзацних відступів на сторінці кваліфікаційної роботи

Заголовки структурних частин роботи "ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ" друкують великими літерами симетрично до тексту.

ВИСНОВКИ

1. У роботі увага була зосереджена на шляхах формування соціальної політики в різних країнах – за...

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Приклад оформлення заголовків підрозділів кваліфікаційної роботи

2.1. Програма досліджень для аналізу наддержавної соціальної політики

Процес глобалізації призводить до подальшого розширення поділу сфери обслуговування за статевими, класовими та расовими ознаками. У США приклад ліберального режиму, який, можливо, наслідуватимуть інші.

Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку розділу не допускається.

Приклад оформлення заголовків, які складаються з двох і більше речень

3.2. Неурядові організації і світова соціальна політика за умов конфліктів. Неурядові організації і соціальний добробут

Соціальний добробут дедалі частіше стає предметом діяльності неурядових організацій. Так, у країнах колишнього СРСР...

Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Приклад оформлення заголовків пунктів

потребують країни, стикаючись з проблемою “західного стилю”.

2.1.2. Інституційні інфраструктури, за допомогою яких міжнародні організації формують політику. Існує чимало різноманітних інструментів, якими можуть користуватися агенції для...

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна становити 3 інтервалам (1 крок клавіші *Enter* при міжрядковому інтервалі 1,5).

**Приклад оформлення відстані між заголовком і подальшим
текстом**

39

РОЗДІЛ 3

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА СВІТОВИХ СТРУКТУР

3.1. Організація економічної співпраці й розвитку

Інтереси ОЕСР у сфері соціальної політики, як у випадку з МВФ та Світовим банком, залежні від первинної орієнтації цієї організації на економічне зростання або в інший спосіб пов'язані з...

Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи ("ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ") слід починати з нової сторінки.

2. Правила оформлення нумерацій

2.1. Нумерація сторінок роботи. Сторінки роботи слід нумерувати арабськими цифрами без знака №, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту роботи. Титульну сторінку (перша сторінка роботи) включають до загальної нумерації сторінок кваліфікаційної роботи, але на ньому номер сторінки не проставляють, на наступних сторінках номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки у кінці.

Підсумовуючи, ми можемо дати відповіді на п'ять різновидів критики проекту світової соціальної реформи. Соціалістичним фундаменталістам ми скажемо, що соціально регульований світовий капіталізм кращий, ніж нерегульований, і ті, хто обстоює соціалістичні цінності, повинні працювати на так...

2.2. Нумерація структурних частин кваліфікаційної роботи. Такі структурні частини, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Всі сторінки, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумерують звичайним чином.

Розділи, підрозділи, пункти, підпункти роботи слід нумерувати арабськими цифрами.

Номер розділу ставлять після слова “РОЗДІЛ”, після номера крапки не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: “2.3.” (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому самому рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера повинна стояти крапка, наприклад: “1.3.2.” (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому самому рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

2.3. Нумерація ілюстрацій. Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці у кваліфікаційній роботі слід подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній

сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках дисертації, включають до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом “Рис.” і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: “Рис. 2.1.” (перший рисунок другого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в кваліфікаційній роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

2.4. Нумерація таблиць. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис “Таблиця” із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: “Таблиця 2.6” (шоста таблиця другого розділу). Після номера таблиці крапку не ставлять. Якщо в кваліфікаційній роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

3. Правила оформлення ілюстрацій і посилання на них

Основними видами ілюстративного матеріалу в кваліфікаційних роботах є: рисунок, схема, діаграма, графік.

При ілюстрації кваліфікаційної роботи потрібно виходити із загального задуму та тематичного плану, щоб уникнути випадкових ілюстрацій, пов'язаних з другорядними деталями тексту. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Назви ілюстрацій розміщують після їх номерів. Підпис під ілюстрацією складається з таких елементів: найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом “рис.”, порядкового номеру ілюстрації, який вказується без знаку номера арабськими цифрами, та тематичного заголовку ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного. Приклад:

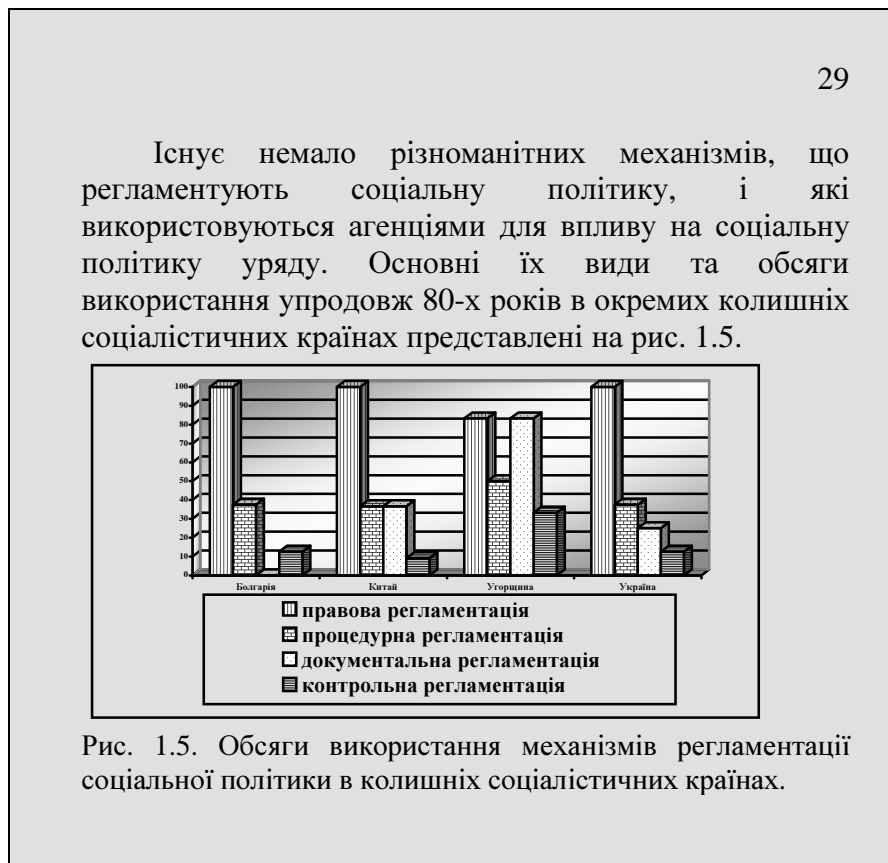
Рис. 1.5. Розташування сил при глобальній взаємопов'язаності.

Не слід оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де безпосередньому читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу у круглих дужках

(рис. 1.5) або зворот типу: “...як це видно з рис. 1.5” або “як це показано на рис. 1.5”.

На всі ілюстрації кваліфікаційної роботи повинні бути посилання в тексті. Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, “рис. 1.5”. У повторних посиланнях на таблиці вказувати скорочене слово “дивись”, наприклад: “див. рис. 1.5”.

Приклад оформлення ілюстрації у кваліфікаційній роботі

4. Правила оформлення таблиць

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово “таблиця” починають з великої літери. Назву не підкреслюють. Якщо таблицю взято з літератури, після її назви обов’язково роблять посилання.

Приклад оформлення таблиці, взятої з літературного джерела

39

У табл. 2.6 стисло подаються спроби класифікувати європейські режими добробуту, включаючи країни Східної Європи до перехідного періоду, країни північної Америки та обмежене коло розвинутих країн Тихоокеанського регіону.

Таблиця 2.6

Режими добробуту в країнах ОЕСД
Східної Європи [32, с. 18]

Тип режиму добробуту	Типова країна	Законна основа для одержання пільг	Вплив розподілу пільг	Міра задоволення потреб жінок
Лібералізм	США Австралія	Комодифована	Нерівність	2
Консерватори	Німеччина Данія	Напівдекомодифована	Диференціальний статус	2
Соціал-демократія	Швеція	Декомодифована	Перерозподіл	3
Пізня активність жінок	Японія Іспанія	Напівдекомодифована	Диференціальний статус	0
Державно-бюрократичний колективізм	Болгарія Росія	Декомодифована	Пролетаризація населення	2/3

Таблицю розміщують після першого згадування про неї у тексті. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово “Таблиця” і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова “Продовження табл.” і вказують номер таблиці, наприклад: “Продовження табл. 1.2”. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах одної сторінки. Якщо рядки таблиці виходять за формат сторінки то в кожній частині таблиці повторюють її головку; якщо графи таблиці виходять за формат сторінки то в кожній частині таблиці повторюють її боковик. Таблицю з великою кількістю рядків та граф можна друкувати через один інтервал використовуючи шрифти 10, 11, 12 та 13 розмірів. Потрібно використовувати автоформат таблиці “Сітка 1”.

На всі таблиці кваліфікаційної роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово “таблиця” в тексті роботи пишуть скорочено, наприклад: “...у табл. 2.6”. У повторних посиланнях на таблиці вказувати скорочене слово “дивись”, наприклад: “див. табл. 2.6”.

5. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні кваліфікаційної роботи студент повинен давати посилання на джерела, матеріали або на окремі результати досліджень на яких розробляються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей, отримати необхідну інформацію щодо його змісту, обсягу. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, на які дано посилання в кваліфікаційній роботі.

Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань (порядковий номер у Списку використаних джерел), виділеним двома квадратними дужками, наприклад, "... у працях [1-7] ..."

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз "так званий";

б) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

в) цитування повинне бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом стояв розділовий знак, то він не зберігається;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело.

Приклад оформлення прямого цитування в кваліфікаційній роботі

9

Складність сучасних політичних проблем є практичною гарантією того, що вони стають на перешкоді горизонтальної координації аналітикам в суспільних організаціях, які значною мірою ієрархічні або вертикальні у своїй культурі. Д. Потер зазначає: “Будучи настільки погано структуровані, як це є насправді, суспільні проблеми чітко не розмежовуються: ми не знаємо, де одна проблема починається, а інша закінчується. Вони частково перекриваються, перетинаються і зіштовхуються одна з одною” [11, с. 89].

Приклад оформлення цитування при скороченні авторського тексту

9

Державні службовці відіграють центральну роль у реалізації критерію справедливості. Як наголошував Кен Кернаген, з огляду на владу, яку державні службовці реалізують при розробці і здійсненні державної політики “...необхідно приділяти велику увагу етичним нормам, якими вони керуються, виробляючи рекомендації й ухвалюючи рішення ... державні службовці повинні перейматися питаннями типу: який варіант курсу політики буде найсправедливішим у даному випадку? Завдяки якому варіанту можна найкраще реалізувати цінність?” [8, с. 159]. Необхідно також зазначити, що деякі автори вважають, ніби вибір знарядь або альтернатив не відбувається в такий систематизований спосіб, як впливає з переліку критеріїв [2, 4, 12].

Приклад оформлення непрямого цитування в кваліфікаційній роботі

39

Застосування принципів Р. Вадела в організаціях державного сектора допомагає службовцям зрозуміти, який внесок у майбутню діяльність організації вони можуть зробити, а також як бажання клієнтів будуть пов'язані з їх службовими дорученнями, і як їх праця сприятиме підтримці іміджу й призначенню організації [10, 26].

Рекомендується в основному тексті роботи давати посилання на особисті наукові праці (якщо вони є).

При посиланнях на розділи, підрозділи, пункти, підпункти, додатки власної роботи зазначають їх номери. При цьому слід писати: "... у розділі 3 ...", "... див. 2.3. ...", "... відповідно до 1.2.3. ..." Посилання на формули та рівняння роботи вказують порядковим номером формули чи рівняння у круглих дужках, наприклад: "... за формулою (2.1) ...".

6. Правила оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Бібліографічний опис складається безпосередньо за друкованим твором або виписується з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв та ін.

Джерела можна розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті, або в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Приклад оформлення списку використаних джерел

61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Бабосов Е.М. Социология управления: Учеб. пособ.для студ. вузов. – 2-е изд., стереотип. – М.: ТетраСистем, 2001. – 288 с. 2. Барматова С.П. Політична соціологія. Курс лекцій. – К.: Аналітичний центр вивчення суспільства, 2003.– 252с. 3. Бжезинский З. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы. – М.: Изд-во “Междунар. отношения”, 2002. – 256 с. 4. Берк Э. Правление, политика и общество: Сб.: Пер. с англ. / Сост. Л. Полякова. – М.: КАНОН- пресс-Ц, “Кусково поле”, 2001. – 480 с. 5. Гальчинський А.С. Суперечності реформ: у контексті цивілізаційного процесу. – К.: Українські пропілеї, 2001. – 320 с. 6. Денхофф М. Границы свободы: Пер. с нем. – М.: Междун. отношения, 2001. – 232 с.

Відомості про джерела, включені до списку, слід подавати відповідно до вимог державного стандарту. Зразки оформлення різних видів джерел в списку використаних джерел у кваліфікаційній роботі наводяться у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Зразок оформлення бібліографічного опису джерел

Монографія (один автор)	Толстова Ю. Н. Анализ социологических данных: Методология, дескриптивная статистика, изучение связей между номинальными признаками. – М.: Научный мир, 2000. – 352 с.
	Heelas P. The New Age Movement. – Oxford: Blackwell Publisher Ltd., 1996. – 256 p.
Монографія (два автори)	Бестужев-Лада И.В., Захарова О.В. В лабиринтах эмансипаций. Женщина как социальная проблема. – М.: Academia, 2000. – 208 с.
Монографія (три автори)	Головаха Е.И., Бекешкина И.С, Небоженко В.С. Демократизация общества и развитие личности от тоталитаризма к демократии. – Киев: Наукова думка, 1992. – 127 с.
Монографія (чотири автори)	Социология молодежи / Ю.Г. Волков, В.И. Добренков, Ф.Д. Кадария, Н.Г. Шептицкий / Под ред. Ю.Г. Волкова. – Ростов-н/Д.: Феникс, 2001. – 576 с.

Академія праці і соціальних відносин Федерації профспілок України

П'ять авторів і більше	Компаративистика: Альманах сравнительных социогуманитарных исследований / Вербицкая Л.А., Василькова В.В., Козловський В.В., Морозов А.М., Федоров М.П. – СПб.: Социологическое общество им. М.М. Ковалевского, 2001. – 388 с.
Колектив авторів	Социальные процессы на рубеже веков: Феноменологическая перспектива. Научные труды МГИМО / Ред. Т.Ф. Тищенко. – М.: МГИМО, 2000. – 126 с.
	Українське суспільство: десять років незалежності (соціологічний моніторинг та коментар науковців) / За ред. В.М. Ворони, М.О. Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2001. – 662 с.
	Социологическая теория сегодня: Сб. статей амер. и укр. теоретиков / Под ред. В. Танчера. – К.: Інститут соціології НАН України, 1994. – 145 с.
Багатотомні видання	Антология социальной работы: В 5 т. / Сост. М.В. Фирсов. – М.: Сварогъ-НВФ СПТ, 1995. – Т. 3: Социальная политика и законодательство в социальной работе. – 544 с.
Перекладні видання	Доган М., Пеласси Д. Сравнительная политическая социология: Пер. с англ. – М.: Соц.-полит. журн., 1994. – 272 с.
Збірки праць	Виховна робота в закладах освіти України: Зб. нормат. документів та метод. реком. – Вип. 2. – К.: ІЗМН, 1998. – 355 с.
	Чорнобильська АЕС. Славутич. Розвиток: Збірка нормативно-правових актів щодо соціальних гарантій працівників Чорнобильської АЕС і жителям міста Славутича у зв'язку з достроковим припиненням експлуатації енергоблоку №3 та остаточного закриття АЕС. – Славутич, 2001. – 158 с.
	Соціальні виміри суспільства: Зб. наук. праць аспірантів. – К.: Інститут соціології НАН України, 1998. – 280 с.
Словники	Словник-довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів / За заг. ред. А.Й. Капської, І.М. Пінчук, С.В. Товстоухової. – К.: УДЦССМ, 2000. – 260 с.
Навчальні посібники	Основи наукових досліджень: Навч. посіб. / Укл. Ю.І. Голуб. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001. – 91 с.
	Гавриленко І.М. Соціологія: Навч. посібник: У 2 кн. – К.: ВЦ "Київський університет", 2000. – Кн. 1: Соціальна статика. – 336 с.
	Артемов Г.П. Политическая социология: Учеб. пособ. – М.: Логос, 2002. – 280 с.
	Кравченко А.И. Социология: Хрестоматия для вузов. – М.: Академический проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2002. – 736 с.
Складові частини книги, збірника	Еллюль Ж. Техніка, або виклик століття // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – К.: Либідь, 1996. – С. 25–57.
Складові частини журналу	Дарендорф Р. Элементы теории социального конфликта // Социологические исследования. – 1994. – №5. – С. 38–47.
	Garety P., Kuipers E., Fowler D. A cognitive model of the positive symptoms of psychosis // Psychol. Med. – 2001. – Vol. 31, №2 – P. 189–195.

Академія праці і соціальних відносин Федерації профспілок України

Складові частини енциклопедії	Седов Л.А. Парсонс Т. // БСЭ. – 3-е изд. – М., 1975. – Т.19. – С. 675–676.
Тези доповідей	Іванов В.В. “Екстрасенсорний” феномен як специфічна форма психологічного захисту // Восьмий з’їзд невропатологів, психіатрів та наркологів Української РСР: Тези доп. – Харків, 1989. – С. 404–405.
Автореферат и дисертацій	Чабан О.С. Патоморфоз неврозів (клініко-психопатологічні, соціально-психологічні та конституційно-психопатологічні, хімічні закономірності): Автореф. дис. д-ра мед. наук: 14.01.16 / Харківський ін-т удосконалення лікарів. – Харків, 1997. – 30 с.
Публікації у періодичном у виданні	Розумовський В. Ринок нерухомості в Україні // Деловой мир. – 2001. – №38. – 25–30 груд. – С. 2.
Інтернет-матеріали	Объединение «Яблоко». Рейтинги и голосования (архив) // www.yabloko.ru/News/Votes/rv-1.html (01/2003).
Закони, нормативні документи	Закон України “Про соціальну роботу з дітьми та молоддю” // Нормативно-правове забезпечення діяльності центрів соціальних служб для молоді / Упор. Толстоухова С.В., Павленко А.М., Рачимов А.А., Швидка І.І., Лопатін А.В. – К.: ДЦССМ, 2002. – С. 5–11.
	Закон України “Про психіатричну допомогу”. – К.: Сфера, 2000. – 50 с.
Архівні матеріали	Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. – Ф. 5233. – Оп. 1. – Спр. 141. – Арк. 170.
Матеріали, розміщені на електронних носіях або в інтернеті	Положення про психологічну службу у системі освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0687-09

8. Правила оформлення додатків

Додатки слід оформлювати як продовження кваліфікаційної роботи на її наступних сторінках, розміщуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті роботи. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додатки мають мати спільну з рештою тексту наскрізну нумерацію сторінок.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "Додаток _____" і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, наприклад: "Додаток А", "Додаток Б" та ін.

Приклад оформлення додатку в кваліфікаційній роботі

Додаток А

Інструментарій прикладного дослідження

Текст додатка за необхідності можна розділити на підрозділи, пункти та підпункти, які слід нумерувати арабськими цифрами у межах кожного додатку. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку, наприклад: "А.2" (другий розділ додатку А), "В3.1" (підрозділ 3.1 додатку В) і т. д. Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, розміщені у тексті додатку, слід нумерувати арабськими цифрами у межах кожного додатка, наприклад: "Рис. В.2" – другий рисунок додатку В; "Таблиця А.2" – друга таблиця додатку А, "формула (А.1)" - перша формула додатку А. В посиланнях у тексті додатку на ілюстрації, таблиці, формули, рівняння рекомендується писати: "... на рис. А.2 ...", "... у табл. А.1 ...", "... за формулою (А.3) ...".